

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 5. júna 2012 *

„Spoločná poľnohospodárska politika — Režim jednotnej platby na plochu — Nariadenie (ES) č. 1973/2004 — Článok 138 ods. 1 — Vylúčenie poskytnutia pomoci v prípade nesprávne deklarovanej veľkosti plochy — Správna alebo trestná povaha tejto sankcie — Pravidlo zakazujúce kumuláciu trestných sankcií — Zásada ne bis in idem“

Vo veci C-489/10,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Sąd Najwyższy (Poľsko) z 27. septembra 2010 a doručený Súdnemu dvoru 12. októbra 2010, ktorý súvisí s trestným konaním proti:

Łukaszovi Marcinovi Bondovi,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot a A. Prechal, sudcovia A. Rosas, R. Silva de Lapuerta, K. Schieman, A. Borg Barthet (spravodajca), L. Bay Larsen, M. Berger a E. Jarašiūnas,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: K. Sztranc-Sławiczek, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 4. októbra 2011,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Ł. M. Bonda, v zastúpení: J. Markowicz, advokat,
- poľská vláda, v zastúpení: M. Szpunar, D. Krawczyk a B. Majczyna, splnomocnení zástupcovia,
- rakúska vláda, v zastúpení: C. Pesendorfer, splnomocnená zástupkyňa,
- Európska komisia, v zastúpení: A. Bouquet a A. Szmytkowska, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 15. decembra 2011,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: poľština.

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 138 ods. 1 nariadenia Komisie (ES) č. 1973/2004 z 29. októbra 2004, ustanovujúceho podrobné pravidlá uplatňovania nariadenia Rady (ES) č. 1782/2003 o schémach podpory stanovených v hlavách IV a IVa tohto nariadenia a využití pozemkov vyňatých z produkcie na výrobu surovín (Ú. v. EÚ L 345, s. 1).
- 2 Tento návrh bol predložený v rámci trestného konania vedeného proti pánovi L. M. Bonda z dôvodu podvodu, ktorého sa dopustil vo svojom vyhlásení týkajúcom sa poľnohospodárskej plochy, na ktorú možno poskytnúť jednotnú platbu na plochu.

Právny rámec

Medzinárodné právo

- 3 Článok 4 ods. 1 protokolu č. 7 k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísanému v Štrasburgu 22. novembra 1984 (ďalej len „protokol č. 7“) stanovuje:

„Nikoho nemožno stíhať alebo potrestať v trestnom konaní podliehajúcim právomoci toho istého štátu za trestný čin, za ktorý už bol oslobodený alebo odsúdený konečným rozsudkom podľa zákona a trestného poriadku tohto štátu.“

Právo Únie

Nariadenie (ES, Euratom) č. 2988/95

- 4 Nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 312, s. 1; Mim. vyd. 01/001, s. 340) vo svojom štvrtom, piatom, deviatom, desiatom a dvanástom odôvodnení uvádza:

„keďže účinnosť boja proti podvodom na finančných záujmoch spoločenstva si vyžaduje prijatie spoločného právneho rámca pre všetky oblasti, ktoré sú upravené politikami spoločenstva;

keďže protiprávne konanie [nezrovnalosti – *neoficiálny preklad*] a správne opatrenia a sankcie, ktoré sa naň vzťahujú, sú ustanovené v odvetvových predpisoch v súlade s týmto nariadením;

...

keďže opatrenia a sankcie spoločenstva ustanovené v súlade s cieľmi spoločnej poľnohospodárskej politiky tvoria integrálnu súčasť systémov pomoci; keďže sledujú svoje vlastné ciele, ktoré neovplyvňujú hodnotenie konania predmetných hospodárskych subjektov príslušnými orgánmi členských krajín z hľadiska trestného práva; keďže je potrebné zabezpečiť ich efektívnosť okamžitou účinnosťou pravidiel spoločenstva a plným uplatňovaním opatrení spoločenstva ako celku tam, kde prijatie preventívnych opatrení neumožňuje dosiahnutie tohto cieľa;

keďže nielen podľa všeobecnej zásady equity a zásady proporcionality, ale aj s ohľadom na princíp *ne bis in idem* je potrebné prijať príslušné ustanovenia so zreteľom na *acquis communautaire* a ustanovenia upravené v osobitných predpisoch spoločenstva existujúce v čase nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia, aby sa zabránilo akýmkoľvek kolíziám finančných sankcií spoločenstva a vnútroštátnych trestných sankcií uložených tým istým osobám z tých istých dôvodov;

...

keďže toto nariadenie sa uplatňuje bez toho, aby bolo dotknuté uplatňovanie trestného práva členských štátov“.

5 Článok 1 uvedeného nariadenia stanovuje:

„1. Na účely ochrany finančných záujmov Európskych spoločenstiev sa týmto prijíma všeobecná úprava týkajúca sa jednotných kontrol a správnych opatrení a sankcií, ktoré sa týkajú protiprávneho konania [nezrovnalostí – *neoficiálny preklad*] s ohľadom na právo spoločenstva.

2. „Nezrovnalosť“ je akékoľvek porušenie ustanovenia práva spoločenstva vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, dôsledkom čoho je alebo by bolo poškodenie všeobecného rozpočtu spoločenstiev alebo rozpočtov nimi spravovaných, buď zmenšením, alebo stratou výnosov plynúcich z vlastných zdrojov vyberaných priamo v mene spoločenstiev alebo neoprávnenou výdajovou položkou.“

6 Článok 2 toho istého nariadenia stanovuje:

„1. Správne kontroly, opatrenia a sankcie sa zavedú v takej miere, aby zabezpečili náležité uplatňovanie práva spoločenstva. Opatrenia majú byť účinné, primerané a majú odrádzať tak, aby poskytovali primeranú ochranu finančných záujmov spoločenstiev.

2. Nesmie sa uložiť žiadna správna sankcia, ak neexistovalo pred spáchaním protiprávneho konania [pred tým, než došlo k nezrovnalosti – *neoficiálny preklad*] príslušné ustanovenie právneho aktu spoločenstva. V prípade následnej zmeny a doplnenia ustanovení, ktoré ukladajú správne sankcie a sú upravené v právnych predpisoch spoločenstva, sa retroaktívne uplatnia menej prísne ustanovenia.

3. Právo spoločenstva stanoví druh a rozsah správnych opatrení a sankcií potrebných na správne uplatnenie daných pravidiel zohľadňujúc druh a závažnosť protiprávneho konania [nezrovnalosti – *neoficiálny preklad*], poskytnutej alebo získanej výhody a stupeň zodpovednosti.

4. Za podmienok ustanovených platným právom spoločenstva sa postupy pri uplatňovaní kontrol, opatrení a sankcií spoločenstva spravujú právom členských štátov.“

7 Článok 4 nariadenia č. 2988/95 stanovuje:

„1. Je všeobecným pravidlom, že pri akejkoľvek nezrovnalosti sa neprávom získaná výhoda odníme:

- povinnosťou zaplatiť alebo vrátiť dlžné alebo neprávom získané sumy,
- úplnou alebo čiastočnou stratou záruky poskytnutej na podporu žiadosti o poskytnutú výhodu alebo v čase prijatia zálohy.

2. Uplatnenie opatrení uvedených v odseku 1 sa obmedzí na zrušenie poskytnutej výhody chody [výhody zvýšenej – *neoficiálny preklad*], ak je tak ustanovené, na úrok [o úrok – *neoficiálny preklad*] určený na základe paušálnej sadzby.

3. Činy [Konania – *neoficiálny preklad*], o ktorých sa zistí, že boli úmyselne vykonané na získanie výhody v protiklade s cieľmi práva spoločenstva platného v danom prípade tým, že sa umelo vytvorili podmienky potrebné na získanie výhody, majú za následok neposkytnutie výhody alebo jej zrušenie.

4. Opatrenia ustanovené v tomto článku sa nepovažujú za tresty [sankcie – *neoficiálny preklad*].“

8 Článok 5 uvedeného nariadenia znie:

„1. Úmyselná nezrovnalosť alebo nezrovnalosť spôsobená nedbanlivosťou môžu mať za následok tieto správne sankcie:

- a) zaplatenie správnej pokuty;
- b) zaplatenie sumy väčšej ako sú sumy neprávom získané alebo neuhradené a prípadne úroky; táto dodatočná suma sa stanovuje v súlade s percentuálnou sadzbou, ktorú treba ustanoviť osobitnými pravidlami a nesmie prekročiť úroveň nevyhnutnú na vytvorenie odstrašujúceho účinku;
- c) celkové alebo čiastočné odňatie výhody poskytnutej na základe právnych predpisov spoločenstva, aj keď mal subjekt neprávom úžitok len z časti takej výhody;
- d) vylúčenie z výhody alebo jej odňatie na obdobie nasledujúce po období výskytu nezrovnalosti;
- e) dočasné odňatie súhlasu alebo oprávnenia zúčastňovať sa na programe pomoci spoločenstva;
- f) strata záruky alebo depozitu poskytnutého s cieľom splnenia podmienok ustanovených právnymi predpismi alebo doplnenie neoprávnene uvoľnenej záruky;
- g) iné sankcie čisto ekonomickej povahy, zodpovedajúce svojou povahou a rozsahom, ktoré sú ustanovené odvetvovými právnymi predpismi prijatými Radou s ohľadom na špecifické požiadavky daných odvetví a v súlade s uplatňovaním právomocí zverených Komisii Radou.

2. Bez ohľadu na ustanovenia upravené v odvetvových právnych predpisoch existujúcich v čase nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia, za iné nezrovnalosti môžu byť udelené len sankcie, ktoré nie sú rovnocenné s trestnými sankciami a ustanovuje ich odsek 1, za predpokladu, že tieto sankcie sú nevyhnutné na zabezpečenie riadneho uplatnenia právnych predpisov.“

9 Článok 6 nariadenia 2988/95 stanovuje:

„1. Bez ohľadu na správne opatrenia spoločenstva a sankcie prijaté na základe odvetvových právnych predpisov existujúcich v čase nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia, uloženie finančných sankcií, ako sú správne pokuty, možno pozastaviť rozhodnutím príslušného orgánu, ak sa začalo trestné konanie voči danej osobe v súvislosti s tými istými skutočnosťami. Prerušením správneho konania premlčacia doba ustanovená v článku 3 neplynie.

2. Ak sa nepokračuje v trestnom konaní, pokračuje sa v prerušenom správnom konaní.

3. Keď sa ukončí trestné konanie, pokračuje sa v prerušenom správnom konaní, ak to nie je vylúčené na základe všeobecných právnych zásad.

4. Ak sa v správnom konaní pokračuje, správny orgán zabezpečí, aby sa danej osobe udelila sankcia, ktorá je aspoň rovnocenná so sankciou ustanovenou právnymi predpismi spoločenstva, môže však zobrať do úvahy sankciu uloženú tej istej osobe súdnym orgánom s ohľadom na tie isté skutočnosti.

5. Odseky 1 až 4 sa nevzťahujú na finančné sankcie, ktoré tvoria integrálnu súčasť systémov finančných podpôr a možno ich uložiť nezávisle od akýchkoľvek trestných sankcií, ak a pokiaľ nie sú rovnocenné takýmto sankciám.“

Nariadenie (ES) č. 1782/2003

- 10 Nariadenie Rady (ES) č. 1782/2003 z 29. septembra 2003, ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá režimov priamej podpory v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zavádzajú niektoré režimy podpory pre poľnohospodárov a ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia (EHS) č. 2019/93, (ES) č. 1452/2001, (ES) č. 1453/2001, (ES) č. 1454/2001, (ES) č. 1868/94, (ES) č. 1251/1999, (ES) č. 1254/1999, (ES) č. 1673/2000, (EHS) č. 2358/71 a (ES) č. 2529/2001 (Ú. v. EÚ L 270, s. 1; Mim. vyd. 03/040, s. 269), zmenené a doplnené nariadením Komisie (ES) č. 118/2005 z 26. januára 2005 (Ú. v. EÚ L 24, s. 15, ďalej len „nariadenie č. 1782/2003“), vo svojom odôvodnení 21 uvádza:

„Režimy podpory, na ktoré sa vzťahuje Spoločná poľnohospodárska politika, poskytujú priamu podporu príjmov, najmä s cieľom zaistiť poľnohospodárskemu obyvateľstvu primeranú životnú úroveň. Tento cieľ je úzko spojený so zachovávaním vidieckych oblastí. Aby sa zabránilo nesprávnemu prideleniu zdrojov spoločenstva, je nutné, aby sa neuskutočnila žiadna platba podpory v prospech poľnohospodárov, ktorí umele vytvorili podmienky vyžadované na vyplatenie takých podpôr.“

- 11 Článok 24 nariadenia č. 1782/2003 stanovuje:

„1. Bez toho, aby boli dotknuté zníženia a vylúčenia uvedené v článku 6, ak sa zistí, že poľnohospodár nedodržiava podmienky požadované na poskytnutie podpory stanovené týmto nariadením alebo článkom 2a nariadenia (ES) č. 1259/1999, je platba alebo časť platby, ktorá sa poskytla alebo sa má poskytnúť a pre ktorú boli dodržané podmienky, predmetom zníženia a vylúčenia stanovených postupom podľa článku 144 ods. 2 tohto nariadenia.

2. Percento zníženia závisí na závažnosti, rozsahu, trvania a opakovania zisteného nedodržania a môže viesť až na úplnému vylúčeniu z jedného alebo viac režimov podpory počas jedného alebo viac kalendárnych rokov.“

Nariadenie č. 1973/2004

- 12 Odôvodnenie 69 nariadenia č. 1973/2004 uvádza:

„článok 143b nariadenia... č. 1782/2003 umožňuje Českej republike, Estónsku, Cypru, Lotyšsku, Litve, Maďarsku, Malte, Poľsku, Slovinsku a Slovensku (nové členské štáty) nahradiť priame platby jednotnou platbou („schéma jednotnej platby na plochu“). Pre túto možnosť sa rozhodli Česká republika, Estónsko, Cyprus, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Poľsko a Slovensko. Preto by mali byť stanovené podrobné pravidlá pre uplatnenie schémy jednotnej platby na plochu“.

- 13 Článok 138 uvedeného nariadenia stanovuje:

„1. S výnimkou prípadov vyššej moci (*force majeure*) alebo výnimočných okolností, ako sú uvedené v článku 72 nariadenia (ES) č. 796/2004, ak je administratívnou kontrolou alebo kontrolou na mieste, zistené, že zistený rozdiel medzi deklarovanou plochou a plochou stanovenou v zmysle bodu (22) článku 2 nariadenia (ES) č. 796/2004, je viac ako 3 %, ale menej ako 30 % stanovenej plochy, je suma poskytnutá na základe schémy jednotnej platby na plochu znížená na daný rok o dvojnásobok zisteného rozdielu.

Ak je rozdiel vyšší ako 30 % stanovenej plochy, nemôže byť na daný rok poskytnutá žiadna pomoc.

Ak je rozdiel viac ako 50 %, je farmár [poľnohospodár – *neoficiálny preklad*] znova vylúčený z získania pomoci až do výšky, ktorá zodpovedá rozdielu medzi deklarovanou a stanovenou plochou. Táto suma musí byť kompenzovaná platbami pomoci, na ktoré má farmár [poľnohospodár – *neoficiálny preklad*] nárok v súvislosti so žiadosťami, ktoré predloží v priebehu troch kalendárnych rokov nasledujúcich po roku zistenia.

2. Ak sú rozdiely medzi deklarovanou a stanovenou plochou spôsobené úmyselným nezákonným konaním, pomoc, na ktorú by mal farmár [poľnohospodár – *neoficiálny preklad*] nárok, mu nebude v danom kalendárnom roku poskytnutá.

Navyše, ak je rozdiel vyšší ako 20 % stanovenej plochy, je farmár [poľnohospodár – *neoficiálny preklad*] znova vylúčený zo získania pomoci až do výšky, ktorá zodpovedá rozdielu medzi deklarovanou a stanovenou plochou. Táto suma musí byť kompenzovaná platbami pomoci, na ktoré má farmár [poľnohospodár – *neoficiálny preklad*] nárok v súvislosti so žiadosťami, ktoré predloží v priebehu troch kalendárnych rokov nasledujúcich po roku zistenia.

3. Na účely stanovenia predpísanej plochy v zmysle bodu (22) článku 2 nariadenia (ES) č. 796/2004 sa uplatňuje článok 143b, odsek 5 a prvý pododsek článku 143b, odsek 6 nariadenia... č. 1782/2003 a článok 137 tohto nariadenia.“

Polská právna úprava

- 14 § 297 ods. 1 zákona zo 6. júna 1997 – trestný zákonník (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, Dz. U z roku 1997, č. 88, položka 553) stanovuje:

„Trestom odňatia slobody v trvaní troch mesiacov až päť rokov sa potrestá každý, kto s cieľom získať pre seba alebo pre akúkoľvek inú osobu od banky alebo organizačnej jednotky vykonávajúcej obdobnú hospodársku činnosť na základe zákona, alebo od orgánu, či inštitúcie disponujúcej verejnými zdrojmi úver, pôžičku, záruku, akreditív, dotáciu, subvenciu, potvrdenie vydané bankou o záväzku vyplývajúcom zo zábezpeky, záruky alebo z podobného finančného plnenia s konkrétnym hospodárskym cieľom, elektronický platobný nástroj alebo verejnú zákazku, predloží falšovaný alebo pozmenený dokument obsahujúci klamlivé alebo podvodné tvrdenia, alebo podvodné písomné vyhlásenie, pokiaľ ide o okolnosti, ktoré majú rozhodujúci význam na získanie už citovanej finančnej pomoci, platobného nástroja alebo zákazky“.

- 15 Podľa § 17 ods. 1 bodov 7 a 11 zákona zo 6. júna 1997 – trestný poriadok (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, Dz. U. z roku 1997, č. 89, položka 555, ďalej len „trestný poriadok“):

„Konanie sa nezačne alebo bude ukončené, pokiaľ už bolo začaté, ak:

...

trestné konanie týkajúce sa tých istých skutkových okolností a tej istej osoby bolo s konečnou platnosťou ukončené alebo už prebieha,

...

iné okolnosti trestné stíhania vylučujú.

...“

Konanie vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 16 Dňa 16. mája 2005 podal pán Bonda na Biuro Powiatowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (okresné pracovisko Agentúry pre reštrukturalizáciu a modernizáciu poľnohospodárstva, ďalej len „pracovisko“) žiadosť o poskytnutie jednotnej platby na plochu za rok 2005.
- 17 V rámci tejto žiadosti podal nepravdivé vyhlásenie o rozlohe obrábaných poľnohospodárskych plôch a kultúrach vypestovaných na týchto plochách takým spôsobom, že deklaroval väčšiu poľnohospodársku obrábanú plochu, keďže v tomto vyhlásení sa uvádza 212,78 ha namiesto 113,49 ha.
- 18 Dňa 25. júna 2006 prijal vedúci pracoviska na základe článku 138 ods. 1 nariadenia č. 1973/2004 rozhodnutie, ktorým pánovi Bonda zamietol poskytnúť jednotnú platbu na plochu za rok 2005 a ďalej mu uložil sankciu spočívajúcu v strate nároku na jednotnú platbu na plochu vo výške zodpovedajúcej rozdielu medzi skutočnou a deklarovanou plochou, a to na tri roky nasledujúce po roku, v ktorom bolo nepravdivé vyhlásenie podané.
- 19 Rozsudkom zo 14. júla 2009 Sąd Rejonowy w Goleniowie (Okresný súd v Goleniów) odsúdil pána Bonda za spáchanie trestného činu subvenčného podvodu podľa § 297 ods. 1 zákona zo 6. júna 1997 – trestného zákonníka z dôvodu, že na to, aby získal subvencie, vykonal nepravdivé vyhlásenie, pokiaľ ide o rozhodujúce skutkové okolnosti na získanie jednotnej platby na plochu. Na tomto základe bol pán Bonda odsúdený na trest odňatia slobody na osem mesiacov s podmieneným odkladom výkonu trestu na dva roky, ako aj na peňažný trest vo výške 80 denných sadzieb po 20 PLN.
- 20 Pán Bonda podal proti tomuto rozsudku odvolanie na Sąd Okręgowy w Szczecinie (Krajský súd v Štetíne), ktorý tento rozsudok zrušil, pričom dospel k záveru, že trestné konanie je neprípustné z dôvodu, že pánovi Bonda už bola za tie isté skutky uložená správna sankcia. V dôsledku toho tento súd podľa § 17 ods. 1 bodu 11 trestného poriadku rozhodol o zastavení trestného konania rozhodnutím z 19. marca 2010.
- 21 Prokurátor Generalny (generálny prokurátor) podal proti tomuto rozhodnutiu kasačný opravný prostriedok na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), pričom sa dovoľával zjavného porušenia procesného pravidla stanoveného v uvedenom § 17 ods. 1 bode 11.
- 22 Podľa názoru, ktorý zastával Sąd Najwyższy, aj keď neexistuje nijaká pochybnosť, že skutkové okolnosti, ktoré viedli k prijatiu opatrenia uvedeného v článku 138 ods. 1 nariadenia č. 1973/2004 voči pánovi Bonda, sú totožné so skutkovými okolnosťami, ktoré sú predmetom rozhodnutia v trestnom konaní, tento súd napriek tomu zastáva názor, že keďže toto rozhodnutie je založené na § 17 ods. 1 bode 11 trestného poriadku, rozhodnutie o zastavení konania vyhlásené v trestnom konaní začatom proti pánovi Bonda je nesprávne.
- 23 Sąd Najwyższy totiž zastáva názor, že samotný § 17 ods. 1 bod 7 trestného poriadku môže predstavovať správny právny základ na ukončenie uvedeného konania. Na účely rozhodnutia vo veci samej treba preto určiť, či konanie, ktoré začalo pracovisko, možno považovať za konanie trestnej povahy v zmysle tohto ustanovenia. Vnútroštátny súd v tejto súvislosti spresňuje, že hoci doslovný výklad uvedeného ustanovenia vyžaduje, aby sa na túto otázku odpovedalo záporne, táto otázka sa musí vykladať s prihliadnutím na článok 4 ods. 1 protokolu č. 7.
- 24 Za týchto podmienok sa Sąd Najwyższy domnieva, že treba posúdiť právnu povahu sankcie uloženej poľnohospodárovi na základe článku 138 ods. 1 nariadenia č. 1973/2004.

- 25 Keďže Sąd Najwyższy dospel k záveru, že rozhodnutie vo veci, ktorú prejednáva, závisí od výkladu uvedeného článku 138, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

Akú právnu povahu má sankcia stanovená v článku 138 [nariadenia č. 1973/2004], ktorá spočíva v tom, že poľnohospodár bude v kalendárnych rokoch, ktoré nasledujú po roku, v ktorom predložil nesprávne vyhlásenie týkajúce sa... plochy, ktorá je základom pre priame platby, vylúčený z [jednotnej platby na plochu]?”

O prejudiciálnej otázke

- 26 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 138 ods. 1 nariadenia č. 1973/2004 má vykladať v tom zmysle, že opatrenia stanovené v druhom a treťom pododseku tohto ustanovenia, ktoré spočívajú v tom, že poľnohospodár bude vylúčený z poskytnutia pomoci v roku, v ktorom predložil nepravdivé vyhlásenie týkajúce sa plochy, na ktorú možno poskytnúť túto pomoc, a v tom, že táto pomoc, na ktorú by mohol mať nárok v priebehu troch nasledujúcich kalendárnych rokoch, bude znížená o sumu, ktorá zodpovedá rozdielu medzi deklarovanou plochou a stanovenou plochou, predstavujú sankcie trestnej povahy.
- 27 Na úvod treba konštatovať, že Sąd Najwyższy žiada Súdny dvor o výklad článku 138 ods. 1 nariadenia č. 1973/2004, keďže zásada *ne bis in idem* tak, ako je uvedená v § 17 ods. 1 bode 7 trestného poriadku, sa môže v rámci konania vo veci samej uplatniť len vtedy, ak opatrenia stanovené v tomto článku 138 ods. 1 možno kvalifikovať ako sankcie trestnej povahy.
- 28 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Súdny dvor už rozhodol, že sankcie nariadené právnymi predpismi v oblasti spoločnej poľnohospodárskej politiky, ako je dočasné vylúčenie hospodárskeho subjektu z úpravy pomoci, nemajú trestnú povahu (pozri rozsudky z 18. novembra 1987, Maizena a i., 137/85, Zb. s. 4587, bod 13; z 27. októbra 1992, Nemecko/Komisia, C-240/90, Zb. s. I-5383, bod 25, ako aj z 11. júla 2002, Käserei Champignon Hofmeister, C-210/00, Zb. s. I-6453, bod 43).
- 29 Súdny dvor totiž zastával názor, že takéto vylúčenie slúži na boj proti mnohým nezrovnalostiam, ktoré vznikajú v rámci pomoci pre poľnohospodárov a ktoré značným zaťažením rozpočtu Únie môžu ohroziť opatrenia, ktoré inštitúcie prijímajú v tejto oblasti na účely stabilizovania trhov, podpory životnej úrovne poľnohospodárov a zabezpečenia primeraných cien pri zásobovaní spotrebiteľov (pozri rozsudok Käserei Champignon Hofmeister, už citovaný, bod 38).
- 30 Na podporu svojej analýzy Súdny dvor rovnako uviedol, že predpisy, ktoré boli porušené, boli určené len hospodárskym subjektom, ktoré sa dobrovoľne rozhodli využiť úpravu pomoci v oblasti poľnohospodárstva (pozri rozsudky Maizena a i., už citovaný, bod 13; Nemecko/Komisia, už citovaný, bod 26, ako aj Käserei Champignon Hofmeister, už citovaný, bod 41). Dodal, že v súvislosti so schémou pomoci Únie, v rámci ktorej poskytnutie pomoci nevyhnutne podlieha podmienke, že jej príjemca predloží všetky záruky poctivosti a spoľahlivosti, predstavuje sankcia, ktorá sa ukladá v prípade nedodržania týchto požiadaviek, osobitný správny nástroj, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou schémy pomoci, a slúži na zabezpečenie riadneho finančného hospodárenia s verejnými prostriedkami Únie (rozsudok Käserei Champignon Hofmeister, už citovaný, bod 41).
- 31 Pokiaľ ide o opatrenia stanovené v článku 138 ods. 1 druhom a treťom pododseku nariadenia č. 1973/2004, z nijakej skutočnosti nevyplýva odlišná odpoveď.
- 32 Je totiž nepochybné, že len na subjekty, ktoré požiadali o využitie schémy pomoci zavedenej nariadením č. 1973/2004, sa môžu uplatniť opatrenia stanovené v článku 138 ods. 1 druhom a treťom pododseku uvedeného nariadenia, pokiaľ sa ukáže, že informácie, ktoré takého subjekty poskytli na

podporu svojej žiadosti, sú nesprávne. Navyše uvedené opatrenia sú tiež osobitným administratívnym nástrojom, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou osobitnej schémy pomoci a ktorý je určený na zabezpečenie riadneho finančného hospodárenia s verejnými prostriedkami Únie.

- 33 V tejto súvislosti treba dodať, že z článku 1 nariadenia č. 2988/95, ktorý stanovuje spoločný právny rámec pre všetky oblasti politik Spoločenstva, v prvom rade vyplýva, že akékoľvek porušenie ustanovenia práva Únie vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, dôsledkom ktorého je alebo by bolo poškodenie všeobecného rozpočtu Únie alebo ňou spravovaných rozpočtov, akékoľvek porušenie ustanovenia práva sa považuje za „nezrovnalosť“ a vedie k uplatneniu „správnych opatrení a sankcií“.
- 34 Ďalej z článku 5 ods. 1 písm. c) a d) nariadenia č. 2988/95 vyplýva, že celkové alebo čiastočné odňatie výhody poskytnutej na základe právnych predpisov Spoločenstva, aj keď mal subjekt neprávom úžitok len z časti takej výhody, ako aj vylúčenie z výhody alebo jej odňatie na obdobie nasledujúce po období výskytu nezrovnalosti predstavujú správne sankcie. Oba tieto prípady sú uvedené v článku 138 ods. 1 nariadenia č. 1973/2004.
- 35 Napokon, zatiaľ čo článok 6 ods. 1 až 4 nariadenia č. 2988/95 obsahuje pravidlá týkajúce sa zohľadnenia vnútroštátneho trestného konania v správnom konaní založenom na práve Únie, z deviateho odôvodnenia a z článku 6 ods. 5 tohto nariadenia vyplýva, že správne sankcie stanovené v súlade s cieľmi spoločnej poľnohospodárskej politiky tvoria neoddeliteľnú súčasť schém pomoci, že sledujú vlastné ciele a že ich možno uložiť nezávisle od akýchkoľvek trestných sankcií, ak nie sú rovnocenné takýmto sankciám, prípadne v rozsahu, v ktorom im nie sú rovnocenné.
- 36 Správna povaha opatrení stanovených v článku 138 ods. 1 druhom a treťom pododseku nariadenia č. 1973/2004 nie je spochybnená na základe preskúmania judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcej sa pojmu „trestné konanie“ v zmysle článku 4 ods. 1 protokolu č. 7, čo je ustanovenie, na ktoré odkazuje vnútroštátny súd.
- 37 Podľa tejto judikatúry sú v tejto súvislosti relevantné tri kritériá. Prvým kritériom je právna kvalifikácia porušenia vo vnútroštátnom práve, druhým je samotná povaha porušenia a tretím povaha a stupeň prísnosti sankcie, ktorá hrozí dotknutej osobe (pozri najmä rozsudky ESLP Engel a i. v Holandsko z 8. júna 1976, séria A č. 22, body 80 až 82, ako aj Zolotoukhine v Rusko z 10. februára 2009, žaloba č. 14939/03, body 52 a 53).
- 38 Pokiaľ ide o prvé kritérium, treba uviesť, že právo Únie, ktoré sa v prejednávanej veci musí postaviť na roveň „vnútroštátneho práva“ v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, nepovažuje opatrenia stanovené v článku 138 ods. 1 nariadenia č. 1973/2004 za opatrenia trestnej povahy.
- 39 Pokiaľ ide o druhé kritérium, to zahŕňa overenie toho, či sankcia uložená subjektu má najmä represívny účel.
- 40 V prejednávanej veci z analýzy vykonanej v bodoch 28 až 32 tohto rozsudku vyplýva, že opatrenia stanovené v článku 138 ods. 1 druhom a treťom pododseku nariadenia č. 1973/2004 sa majú uplatniť len na hospodárske subjekty, ktoré sa odvolávajú na schému pomoci zavedenú týmto nariadením, a že účel týchto opatrení nie je represívny, ale v podstate spočíva v ochrane spravovania finančných prostriedkov Únie dočasným vylúčením príjemcu, ktorý vo svojej žiadosti o poskytnutie pomoci uviedol nepravdivé vyhlásenia.
- 41 Ako uviedla generálna advokátka v bode 65 svojich návrhov, v neprospech represívnej povahy uvedených opatrení svedčí tiež to, že zníženie výšky pomoci, ktorú možno vyplatiť poľnohospodárovi za roky nasledujúce po roku, v priebehu ktorého bola zistená nezrovnalosť, podlieha predloženiu žiadosti za tieto roky. Ak teda poľnohospodár nepodá žiadosť za nasledujúce roky, sankcia, ktorá mu hrozí podľa článku 138 ods. 1 nariadenia č. 1973/2004, sa stane neúčinnou. Tak je to aj v prípade, ak

tento poľnohospodár už viac nespĺňa podmienky, ktoré sa požadujú na poskytnutie pomoci. Napokon sankcia sa rovnako stane čiastočne neúčinnou, ak výška pomoci, na ktorú môže mať poľnohospodár nárok v nasledujúcich rokoch, je nižšia než výška zníženia, ktoré sa musí uplatniť na túto pomoc podľa opatrenia o znížení neoprávnene získanej pomoci.

- 42 Z toho vyplýva, že druhé kritérium uvedené v bode 37 tohto rozsudku nepostačuje na to, aby opatrenia stanovené v článku 138 ods. 1 nariadenia č. 1973/2004 mali trestnú povahu.
- 43 Pokiaľ ide o tretie kritérium, okrem toho, čo bolo zdôraznené v bode 41 tohto rozsudku, treba uviesť, že jediným účinkom sankcií stanovených v článku 138 ods. 1 druhom a treťom pododseku nariadenia č. 1973/2004 je zbaviť dotknutého poľnohospodára vyhladky získať pomoc.
- 44 Uvedené sankcie preto nemožno na základe tretieho kritéria uvedeného v bode 37 tohto rozsudku považovať za sankcie trestnej povahy.
- 45 Zo všetkých predchádzajúcich úvah vyplýva, že charakteristiky sankcií stanovené v článku 138 ods. 1 nariadenia č. 1973/2004 neumožňujú zastávať názor, že sa musia kvalifikovať ako sankcie trestnej povahy.
- 46 Na položenú otázku treba preto odpovedať tak, že článok 138 ods. 1 nariadenia č. 1973/2004 sa má vykladať v tom zmysle, že opatrenia stanovené v druhom a treťom pododseku tohto ustanovenia, ktoré spočívajú v tom, že poľnohospodár bude vylúčený z poskytnutia pomoci v roku, v ktorom predložil nepravdivé vyhlásenie týkajúce sa plochy, na ktorú možno poskytnúť túto pomoc, a v tom, že táto pomoc, na ktorú by mohol mať nárok, bude znížená v priebehu troch nasledujúcich kalendárnych rokov o sumu, ktorá zodpovedá rozdielu medzi deklarovanou plochou a stanovenou plochou, nepredstavujú sankcie trestnej povahy.

O trovách

- 47 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Článok 138 ods. 1 nariadenia Komisie (ES) č. 1973/2004 z 29. októbra 2004, ustanovujúceho podrobné pravidlá uplatňovania nariadenia Rady (ES) č. 1782/2003 o schémach podpory stanovených v hlavách IV a IVa tohto nariadenia a využítí pozemkov vyňatých z produkcie na výrobu surovín, sa má vykladať v tom zmysle, že opatrenia stanovené v druhom a treťom pododseku tohto ustanovenia, ktoré spočívajú v tom, že poľnohospodár bude vylúčený z poskytnutia pomoci v roku, v ktorom predložil nepravdivé vyhlásenie týkajúce sa plochy, na ktorú možno poskytnúť túto pomoc, a v tom, že táto pomoc, na ktorú by mohol mať nárok, bude znížená v priebehu troch nasledujúcich kalendárnych rokov o sumu, ktorá zodpovedá rozdielu medzi deklarovanou plochou a stanovenou plochou, nepredstavujú sankcie trestnej povahy.

Podpisy